

Saaja: Eduskunnan valtionvarainvaliokunta, hallinto- ja turvallisuusjaosto

Viite: Hallinto- ja turvallisuusjaosto torstai 23.10.2025 klo 08.30 / HE 99/2025 vp / Lausuntopyyntö.msg

Asia: HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026, PL 24

Business Finland kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää seuraavia päähuomioita asiaan:

Business Finlandin ulkomaantoimintojen osittainen siirto ulkoministeriöön on kesken, eivätkä perusteet rahoituksen lopulliselle jakautumiselle hallinnonalojen välillä ole vielä tiedossa.

On erittäin tärkeää, että tehtävät ja niiden kustannusten kattamiseen tarkoitettu rahoitus lopulta jakautuvat yhdenmukaisesti. Tarvittavat muutokset valtion talousarvioon tulee tehdä hallituksen täydentävässä talousarvioesityksessä vuodelle 2026 sekä lisätalousarvioesityksissä vuonna 2026. Ulkoministeriön momentille 24.01.02. Team Finland -uudistuksen vienninedistämisen palvelut (siirtomääräraha 2 v) esitetään myönnettäväksi nettomäärärahaa 24 860 000 euroa. Tästä Business Finlandin ulkomaantoimintojen rahoituksesta siirretty osuus on 21 042 000 euroa vähennettynä valtionhallinnon lisäsäästöistä tähän erään kohdentuneella 60 000 eurolla. Kyseistä ulkomaantoimintojen siirtoa edelleen valmistellaan ulkoministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön ja Business Finlandin yhteistyönä. Jo nyt on selvää, että talousarvioesityksen pohjana ollut toimintojen ja niitä vastaavien kustannusten jako eri hallinnonalojen välillä ei tule sellaisenaan toteutumaan.

Taustahavaintoina Business Finland nostaa esille seuraavat asiat:

Business Finlandin ulkomaanverkoston ja sitä vastaavan rahoituksen siirto hallinnonalalta toiselle eivät ole tapahtuneet käsi kädessä.

Hallituksen täydentävään talousarvioesitykseen vuodelle 2025 sisällytettiin Business Finlandin koko ulkomaanverkoston rahoituksen siirtäminen ulkoministeriön momentille 1.1.2025 alkaen. Alusta asti oli kuitenkin tiedossa, että rahoitusta vastaavan toiminnan siirtäminen samassa aikataulussa ei ollut mahdollista. Vuoden 2025 ajan Business Finland onkin edelleen vastannut ulkomaanverkoston toiminnasta, ja verkoston rahoitus on katettu palvelusopimuksen perusteella ulkoministeriön hallinnonalan momentilta. Vuoden 2025 aikana on myös selvitetty ulkomaanverkostoa kotimaassa tukevan Business Finlandin organisaation resursointia. Näiden resurssien on tarkoitus siirtyä ulkoministeriön hallinnonalalle yhdessä ulkomaanverkoston kanssa.

Vuonna 2025 ulkomaanverkoston siirtoa koskevia päätöksiä on täsmennetty siten, että vain Business Finlandin *vienninedistämiseen liittyvät* ulkomaantoiminnot sekä kotimaassa erikseen määritetyt tuki- ja ohjaustoiminnot on määrä integroida ulkoasiainhallintoon 1.1.2026 alkaen. Näiden päätösten mukaan Business Finlandille jää sittenkin ulkomaantoimintoja liittyen mm. matkailun edistämiseen (Visit Finland), ulkomaisten investointien houkutteluun (Invest in Finland), ulkomaisten osaajien houkutteluun (Work in Finland) sekä innovaatioyhteistyöhön ja ennakkointiin. Näitä toimintoja vastaava rahoitus ollaan palauttamassa ulkoministeriöltä Business Finlandille.

Hallituksen esityksessä vuoden 2026 talousarvioesityksen täydentämisestä joudutaan ottamaan huomioon uudet linjaukset toimintojen jakautumisessa Business Finlandin ja ulkoministeriön välillä.

Täydentävän talousarvioesityksen valmistelussa, syyskuussa 2025, sovittiin työ- ja elinkeinoministeriön ja ulkoministeriön välillä ulkoministeriöltä Business Finlandille palautuvista määrärahoista (4,227 milj. euroa), jotka kattavat Business Finlandille jäävät toiminnot ulkomailla. Samassa valmisteluprosessissa sovittiin Business Finlandista ulkoministeriölle Suomessa siirtyvien tuki- ja ohjaustoimintojen määrärahojen siirrosta. Tämä summa on 2,216 milj. euroa. Nettona nämä tarkoittavat 2,011 milj. euron määrärahasiirtoa ulkoministeriöltä Business Finlandille vuonna 2026 verrattuna vuoteen 2025. Tätä korjausta ei ole vielä otettu huomioon hallituksen esityksessä valtion talousarvioksi vuodelle 2026.

Business Finlandin ulkomaantoimintojen kustannukset kattavaksi määrärahaksi on vuonna 2024 määritelty 21,042 milj. euroa vuodelle 2025 ja 20,980 milj. euroa vuodelle 2026. Tuohon summaan on kohdistettu vuonna 2024 päätetyt tuottavuussäästöt. Kun vuoden 2026 talousarvioesityksessä ulkoministeriön momentille siirtyneistä määrärahoista (20,980 milj. euroa) vähennetään yllä mainittu nettomuutos 2,011 milj. euroa, päädytään lopulta siihen, että ulkoministeriön momentilla vuonna 2026 olevan Business Finlandista siirtyneen määrärahan summan tulisi olla 18,969 milj. euroa. Tältä osin nyt lausuttavana oleva hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2026 ei siis ole ajan tasalla.

Määrärahasiirrot hallinnonalojen välillä jatkuvat luultavasti lisätalousarviomenettelyssä vielä vuonna 2026

Vienninedistämiseen liittyvän Business Finlandin ulkomaanverkoston sekä siihen kytkeytyvien tuki- ja ohjaustoimintojen siirron suunnittelu ja varsinaiset toimenpiteet ovat edelleen työn alla. Osapuolet ovat tunnistaneeet siirtoon liittyvän yhteistyön aikana kustannuseriä, joiden siirtoa ei välttämättä saada määräpäivään mennessä kokonaisuudessaan toteutettua. Sen vuoksi osapuolet käyvät parasta aikaa keskusteluja siitä, millä ehdoilla Business Finland voi väliaikaisesti huolehtia vielä yksittäisistä ulkoasiainhallinnon vastuulle 1.1.2026 siirtyneistä toiminnoista. Samassa yhteydessä neuvotellaan myös siitä, miten ulkomaanverkostosta voidaan tuottaa Business Finlandille tarpeellisia tukitoimia, jotta Business Finland puolestaan saa ajettua hallitusti alas joitakin omia, ulkomailla tapahtuneeseen vienninedistämistoimintaan liittyviä vastuitaan.

Ulkomaantoimintojen siirtoa koskevissa neuvotteluissa on tunnistettu myös sellaisia Business Finlandille kuuluvia, vienninedistämiseen liittyviä eriä ja vastuita, erityisesti Business Finland Oy:n ulkomaiset tytäryhtiöt, joita ei ole lainkaan tarkoituksenmukaista siirtää ulkoasiainhallinnon hoidettavaksi.

Business Finlandin ulkomailla tapahtuneisiin vienninedistämistoimintoihin liittyvien henkilöresurssien ja määrärahojen siirtyessä ulkoministeriöön vuoden 2026 alkaessa ulkomailla tapahtuvat vienninedistämistoiminnot eivät ole vielä täysin ulkoasiainhallinnon hoidettavana. Tämän vuoksi myös resurssi- ja määrärahasiirtoja täytyy olla mahdollista tarkastella uudelleen. Esimerkiksi Business Finlandille jäävien ulkomaantäyryhtiöiden osalta mahdollinen määrärahan tarpeen tarkastelu on välttämätöntä. Business Finlandin saaman tiedon mukaan sekä Business Finlandia ohjaava työ- ja elinkeinoministeriö että ulkoasiainministeriö ovatkin yhteisymmärryksessä siitä, että asiaa tullaan tarkastelemaan vielä vuoden 2026 lisätalousarvioiden yhteydessä.